

Beslutningsforslag nr. B 40. Fremsat den 30. marts 2005 af Anne-Marie Meldgaard (S), Lotte Bundsgaard (S), Morten Bødskov (S) og Karen J. Klint (S)

Forslag til folketingsbeslutning om integration i folkeskolen

Folketinget pålægger regeringen at modarbejde opspaltelsen i henholdsvis folkeskoler med et overtal af indvandrere og folke- og privatskoler med få etniske minoriteter samt at udnytte det potentiale for integration, som folkeskolen besidder.

Regeringen opfordres til at sikre, at kommunerne over en årrække opnår en fordeling af tosprogede elever, så andelen på den enkelte skole ikke overstiger andelen på kommunens andre skoler betydeligt (almindelige folkeskoler), medmindre integrationsfremmende tiltag begrundes en højere andel (folkeskoler, som er specialiserede i integration og tosprogethed).

For at kommunerne kan nå det mål, pålægges regeringen at sikre,

1. at kommunerne opnår en fordeling af de tosprogede børn, så ingen skole skal håndtere mere end 25 pct. tosprogede, medmindre ganske særlige omstændigheder gør sig gældende,
2. kommunerne den nødvendige lovhjemmel til at fordele børn på baggrund af en sprogtest, så børnene indskrives på de skoler, som bedst kan håndtere problemerne, og så tosprogede børn ikke koncentrerer på én skole,
3. at kommunerne får motivation til at ændre skoledistrikterne, så fordelingen af etniske grupper på kommunernes skoler bliver bedre. Skoledistrikterne kan konstrueres, så boligområder med mange etniske minoriteter splittes op, eller distrikter kan slås sammen, hvorefter man aktivt kan fordele eleverne på baggrund af sprogtest og andre saglige kriterier,
4. kommunerne økonomi til at oprette magnet-skoler, som kan tiltrække elever med særlige interesser til områder, som ellers er præget af en høj andel af etniske minoriteter,
5. at folkeskoler, som fravælges, fordi forældrene har en ubegrundet mistanke om, at skolen er præget af utilstrækkelige ressourcer på grund af tosprogede børn eller integrationsproblemer, iværksætter et opsøgende informationsarbejde over for forældrene forud for deres valg af skole,
6. den nødvendige lovhjemmel/de nødvendige dispensationer og den nødvendige økonomi til, at der kan oprettes heldagsskoler i de fem til ti mest udsatte ghettoområder,
7. at der i resten af landet oprettes fripladser i SFO'er og klubber, som tildeles børn, som har behov for en integrationsindsats uden for hjemmet,
8. kommunerne økonomi til flerlærertimer eller lavere klassekvotienter, så længe andelen af tosprogede overstiger 20 pct.,
9. at undervisningen i dansk som andetsprog opprioriteres på seminarierne,
10. at flere lærere efteruddannes i dansk som andetsprog,
11. at der afsættes midler til målrettede forskningsprojekter, som kan vise, hvilke metoder der bedst sikrer tosprogede elevers integration og sprogindlæring i folkeskolen, og
12. at der skrives til handling, hvis det frie skolevalg forhindrer kommunerne i at gennemføre en mere jævn fordeling af tosprogede eller andre sprog- og integrationsfremmende initiativer.

Bemærkninger til forslaget

Beslutningsforslaget er en stort set uændret gennemførelse af beslutningsforslag nr. B 121 fra folketingsåret 2004-05, 1. samling (se Folketingstidende 2004-05, 1. samling, tillæg A side 4823 og 4826).

Formålet med lovforslaget er at sikre en mere jævn fordeling af tosprogede, skoleplacering på baggrund af sprogtest, oprettelse af heldagsskoler i ghettoområder, fripladser i SFO og klub på baggrund af integrationsvanskeligheder, nye/større skoledistrikter, styrket uddannelse og efteruddannelse i dansk som andet-sprog, målrettet forskning m.m.

Integrationen af børn og unge, der er indvandrere eller efterkommere af indvandrere, er en af fremtidens vigtigste politiske udfordringer. Vi skal give alle børn – uanset deres etniske baggrund – gode fremtidsmuligheder.

Folkeskolen løfter denne integrationsopgave godt langt de fleste steder, men i enkelte områder er opgaven så stor, at folkeskolen og kommunerne efterspørger nye midler og nye rammer for arbejdet. Dette ønske bør en ansvarlig regering efterkomme.

Forslagsstillerne ønsker som udgangspunkt, at kommunerne får mulighed for og pligt til at fordele de tosprogede børn på alle kommunens skoler og derved nå et mål om, at andelen af tosprogede børn på en skole ikke overstiger andelen på kommunens andre skoler betydeligt. Der bør tilstræbes en fordeling, hvor skolerne ikke har over 25 pct. tosprogede.

Samtidig kan det imidlertid være meningsfuldt at give enkelte skoler mulighed for at håndtere problemerne anderledes. Det kunne – i kommuner, hvor den samlede mængde af tosprogede er lav og 25 pct. grænsen ikke rammes, selv om fordelingen ikke er jævn – være ved at samle elever med sproglige problemer på skoler, som har særlige kapaciteter til at håndtere tosprogethed. Det kunne også – i de få kommuner, hvor selv en jævn fordeling ikke får andelen på de enkelte skoler ned under 25 pct. – være ved oprette integrationsorienterede heldagsskoler i de områder, hvor integrationen går dårligst.

Således har Odense kommune søgt Undervisningsministeriet om dispensation fra folkeskolelovens § 16,

stk. 3, om elevernes daglige undervisningstid. De ønsker i en 3-årig periode at gøre børnenes tilstedeværelse på skolen obligatorisk fra klokken 8.00 til klokken 16.00. Det vil sige, at skolens elever skal deltage i både undervisning og SFO, hvorfor det sidste gøres gratis.

Resultatet er reelt en heldagsskole, og målene er ifølge Odenses Børne- og Ungdomsforvaltning,

- sikre børnenes sproglige, faglige og sociale udvikling,
- at sikre, at lektiearbejdet udføres med nødvendig hjælp,
- at lade børnene afprøve forskellige fritidstilbud,
- at sænke antallet af personer, der bliver henvist eller udskilt til specialundervisning,
- at fremme forståelsen for legens betydning for udvikling,
- at fremme viden om kostens og motionens betydning for sundheden, og
- at sikre gode fritidsvaner til forebyggelse af kriminalitet.

Årsagen til, at SFO ønskes obligatorisk, er især, at SFO-tilbud benyttes af 91 pct. af børnene til og med 3. klasse i hele Odense, mens tilbuddet kun benyttes af 45 pct. af børnene i Vollsmose, som har en høj koncentration af familier med integrationsproblemer og sociale problemer.

I bydelen har man registreret, at en stor del af drenge færdes meget frit, og at en del færdes med ældre drenge og involveres meget tidligt i kriminalitet, »lillebrorproblematikken«. Mange af de tosprogede piger lever et meget lukket liv, hvor deres fritid ofte bruges til at passe mindre søskende og gøre sig parate til tidligt giftermål.

Forslagsstillerne formoder, at dette billede er dækkende for flere af de mere ghettoopragede områder i Danmark. Samtidig har forslagsstillerne konstateret, at regeringen har foreslået at anvende tvangsfjernelser i familier, hvor børn ikke integreres, men opdrages til at hade Danmark. Forslagsstillerne mener, at en helhedsskole – som betyder, at børnene bruger mere tid i kontakt med dansk kultur og mindre tid i hjemmet –

vil være et mere proportionalt middel end tvangsfjernelser til at nå samme mål.

I langt de fleste kommuner vil det være muligt og hensigtsmæssigt at opnå en jævn fordeling af de tosprogede elever. Forslagsstillerne ønsker, at regeringen motiverer kommunerne til at tilstræbe en sådan fordeling. Regeringen skal på en gang sætte et mål, sikre regelgrundlaget og sikre de økonomiske midler.

For det første vil en bedre fordeling sikre, at tosprogede børn får større kontakt med danske børn og derigennem integreres bedre. For det andet vil en bedre fordeling sikre, at danske forældre opretholder tilliden til, at folkeskolen magter både integrationsopgaven og at give deres børn en god grundlæggende uddannelse.

Forslagsstillerne ønsker at opnå begge dele, så vi også i fremtiden har en fælles folkeskole.

Samtidig stilles der forslag om integrerende tiltag, som kommunerne må anvende i tilfælde, hvor en fordeling ikke lader sig gøre eller ikke er hensigtsmæssig.

Bemærkninger til forslagets enkelte bestemmelser

Punkt 1 – maksimum 25 pct. tosprogede på hver skole

Der mangler forskning i, hvilke integrations- og sproginitiativer der virker bedst. Det er imidlertid en veldokumenteret kendsgerning, at en blanding af stærke og svage elever gavner de svageste betydeligt – og stort set er underordnet for de stærkeste. Samtidig er der næppe tvivl om, at ressourcestærke forældre ser en fordel i en vis mangfoldighed, men reagerer ved at finde en anden skole, hvis antallet af tosprogede og andre meget ressourcekrævende elever er med til at dræne lærerkræfterne på den lokale folkeskole. På den baggrund finder forlagsstillerne en målsætning om en 25 pct. grænse for tosprogede hensigtsmæssig.

Forslagsstillerne er bevidste om, at nogle kommuner ikke umiddelbart kan nå denne målsætning, hvorfor der åbnes for andre muligheder.

Punkt 2 – fordeling på baggrund af sprogtest

I Albertslund Kommune anvender man en sprogtest som redskab til at fordele de tosprogede børn på kommunens skoler, så børnene ikke koncentrerer i bestemte skoler. Denne model har kommunen haft succes med gennem flere år. Kommunen forestår transporten af de elever, som ikke optages i den nærmeste folkeskole. Forslagsstillerne mener, at en sådan model i nogle områder er helt nødvendig for at nå målet om en fordeling af tosprogede elever, så hver klasse maksimalt indeholder 25 pct. tosprogede. Forslagsstillerne forestiller sig dog, at alle børn – ikke blot de tosprogede – testes inden skolestart.

Punkt 3 – ændring af skoledistrikterne

Ændringer af de eksisterende skoledistrikter, så områder med integrationsproblemer og sociale problemer opsplittes, kan i sig selv give en bedre fordeling af udfordringerne over flere skoler. Nye skoledistrikter kan dele bydele op på en integrationsmæssigt mere hensigtsmæssig måde. De kan også udformes som store distrikter, hvorefter et udvalg fordeler eleverne efter saglige, integrationsbaserede kriterier.

Punkt 4 – magnetskoler

Magnetskoler er skoler, som specialiserer sig inden for et eller få fagområder – for eksempel naturvidenskab eller musiske fag – og tildeles midler til at skaffe gode fysiske rammer og lærerkræfter inden for pågældende fag og derigennem kan tiltrække elever fra andre geografiske områder, som har en særlig interesse for faget. Metoden kan tiltrække mere ressourcestærke elever til skoler, som ligger i områder med integrationsproblemer og sociale problemer. Dermed kan en del af fordelingsproblemet løses ved hjælp af motiverende faktorer.

Punkt 5 – opsøgende indsats inden skolevalg

Der findes flere eksempler på skoler, der har fået bugt med problemer relateret til tosprogede og integration, og som har haft held med at opsøge de forældre, der hører til skoledistriktet, inden de vælger skole til deres børn, for at informere dem om deres tilbud. Ikke mindst magnetskoler bør sikre sig, at forældrene er opmærksomme på deres ekstraordinære tilbud.

Punkt 6 – heldagsskoler

Se Odenseeksemplet i de generelle bemærkninger. Det skal bemærkes, at forlagsstillerne ikke mener, at de ekstra timer skal bruges til traditionel skoleundervisning, men bl.a. til pædagogisk understøttede fritidsaktiviteter og lektiehjælp.

Punkt 7 – gratis SFO

Mange skoler oplever integrationsproblemer med enkelte elever uden at have koncentrerede ghettoproblemer. Disse skoler skal have mulighed for at tilbyde fripladser på baggrund af integrationsproblemer, på samme måde som det i dag er muligt at tildele friplads på baggrund af pædagogiske eller økonomiske behov.

Punkt 8 – flere lærertimer og lavere klassekvotienter

En ny fordeling af tosprogede elever i skolerne vil tage tid at gennemføre. Derfor er det nødvendigt med nogle tiltag, som kan styrke integrationen og sprog-

indlæringen og samtidig bremse danske forældres tendens til at vælge privatskoler frem for folkeskolen. Derfor foreslår vi, at der udløses penge til alle skoler, hvor der er over 20 pct. tosprogede i klasserne, som skolerne skal bruge til lavere klassekvotienter eller flerlærertimer.

Punkt 9 – dansk som andetsprog på seminarierne

»Evaluering af dansk som andetsprog« som UC2 og KLEO, CVU København & Nordsjælland udgav i juni 2004 dokumenterer, at 80 pct. af de lærere, der underviser i dansk som andetsprog, ikke er uddannet/efteruddannet inden for fagområdet dansk som andetsprog. Dette på trods af at den ministerielle vejledning siger, at undervisningen i dansk som andetsprog skal varetages af lærere, der gennem særlig uddannelse eller på anden måde har kvalificeret sig til opgaven. Derfor bør dansk som andetsprog opprioriteres, når læreruddannelsen ændres.

Punkt 10 – efteruddannelse i dansk som andetsprog

Samme rapport dokumenterer, at efteruddannelse skærper lærernes opmærksomhed på tosprogede elevers mulige behov for undervisning i dansk som andetsprog og lærernes prioritering af lærersamarbejdet med henblik på at skabe sammenhæng i den enkelte

elevs undervisning. Interviewudsagn fra ikkeefteruddannede lærere viser, at manglende kvalifikationer bidrager til en følelse af magtesløshed over for den opgave, det er at undervise tosprogede elever. Forslagsstillerne afsatte midler til efteruddannelse af lærere på Socialdemokratiets forslag til finanslov for 2005 og agter også de kommende år at finde midlerne til den nødvendige investering på finansloven

Punkt 11 – målrettet forskning

Forslagsstillerne mener, at ovenstående forslag alle bygger på saglige og vægtige argumenter, men er samtidig bevidste om, at der er behov for langt mere målrettet forskning i, hvordan vi håndterer tosprogede børn og integrationsproblemer i folkeskolen.

Punkt 12 – kommunernes mulighed for at fordele trods frit skolevalg

Det frie skolevalg må ikke besværliggøre kommunernes integrationsarbejde i folkeskolen, det er der enighed om i forligskredsen. Derfor ønsker forslagsstillerne at sikre, at regeringen handler, hvis det viser sig, at ovenstående integrationstiltag forhindres af det frie skolevalg.

Vedtagelse af dette beslutningsforslag forudsætter enighed i forligskredsen bag folkeskoleforliget.

Skriftlig fremsættelse

Anne-Marie Meldgaard (S):

Som ordfører for forslagsstillerne tillader jeg mig herved at fremsætte:

Forslag til folketingsbeslutning om integration i folkeskolen.

(Beslutningsforslag nr. B 40).

Jeg henviser i øvrigt til de bemærkninger, der ledsager forslaget, og anbefaler det til Tingets velvillige behandling.